

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM
MINISZTER

iktatószám: NGM/8765/ /2012
ügyintéző: dr. Tóth Melinda
dr. Román Zsuzsanna

Dr. Selmeczi Gabriella asszony
miniszterelnöki megbízott

Miniszterelnökség

Budapest

Tárgy: miniszterelnöki megbízott asszony levele Nyugdíjvédelmi megbízottként történt tevékenységről (részanyag)

Tisztelt dr. Selmeczi Gabriella Asszony!

Hivatkozással a fenti iktatószámú levelére, azzal összefüggésben a következő tájékoztatást adom.

A magyarországi nyugdíjfolyamatok, az állami nyugdíjpillért és a magánnyugdíjrendszert érintő változások háttere

1. A magyar nyugdíjrendszer struktúrája, költségvetési összefüggései

1.1. A kötelező kétpilléres nyugdíjrendszer magyarországi szabályai

Magyarországon 1998. január 1-jétől a kötelező nyugdíjrendszer kétpilléressé vált. A korábban kizárólagos felosztó-kirovó nyugdíjpillér mellett második pilléreként megjelent a tőkefedezeti elven működő magánnyugdíjrendszer.

A kialakított struktúrában a vegyes rendszerbe belépett biztosítottak jövedelme utáni nyugdíjbiztosítási járulék megosztásra kerül. A járulék egy része már nem a felosztó-kirovó elven működő társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe kerül befizetésre, hanem magánnyugdíjpénztári tagdíjként, a pénztári egyéni számlán kerül jóváírásra. Ezzel összhangban az ellátás is megosztásra került: a pénztártagok alacsonyabb összegű társadalombiztosítási nyugellátását a pénztári felhalmozás terhére megállapított járadéknak kell kipótolnia.

A konstrukció szerint a magánnyugdíjpénztárakba a járulék mintegy egynegyed része kerül befizetésre. Így a pénztári ellátásnak is a kb. 25 %-kal alacsonyabb társadalombiztosítási ellátást kell kipótolnia.

Az 1998. évi tervek szerint a kétpilléres rendszer fokozatosan a biztosítottak egyre növekvő hányadára, majd teljes körére terjedt volna ki. Belépési kötelezettséget kizárólag a pályakezdőkre írtak elő. Ugyanakkor a törvényi szabályozás 1999. közepéig önkéntes döntés alapján valamennyi biztosított számára lehetővé tette a vegyes rendszerbe történő átlépést. Az átlépőknek azonban minden esetben számolniuk kellett a jövőbeni társadalombiztosítási nyugellátásuk 25 %-os csökkenésével. Így abban az esetben is, ha az önkéntes átlépést megelőzően a jövedelmük után a nyugdíjbiztosítási járulék teljes összegét a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe fizették be.

A magánnyugdíjpénztárak működése és szabályozása MNB 2006-os összefoglaló tanulmány (1. számú melléklet) szerinti megállapítások alapján a hárompilléres nyugdíjrendszer kialakulása a Parlament által 1997 nyarán elfogadott reformcsomaghoz köthető, ami 1998. januárjától az addig egységes kötelező nyugdíjrendszert kettéosztotta.

Az első pillért a társadalombiztosítás által folyósított nyugdíj, a második pillért a munkabérek arányában megállapított kötelező hozzájárulásokból felépített magánpénztáraktól származó nyugdíjhányad jelenti. A reform választás elé állította mindazokat, akik már rendelkeztek nyugdíjjogosultsággal a korábbi tb-rendszerből, valós választás elé azonban csupán a középkorú korosztály került, mivel a pályakezdők számára az új rendszert kötelezővé tették, a csupán néhány évvel a nyugdíjba vonulás előtt állóknak pedig az átlépés egyértelmű hátrányokkal járt.

A reform keretében a tb-nyugdíjrendszerbeni tagság csökkentett nyugdíjjárulékkal és csökkenő jogszerzéssel való megtartása mellett lehetőség nyílt valamelyik magánnyugdíjpénztárba történő belépésre, illetve maradhattak továbbra is kizárólagosan a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerben. Az átalakított nyugdíjrendszerben tb-ellátásból kilépni teljesen nem lehetett, a kizárólag magánpénztári tagság választása nem volt lehetséges. A magánpénztárba átlépők a vegyes rendszer tagjai lettek, döntésükkel azonban lemondtak a tb-nyugdíjrendszerben az átlépésig megszerzett jogosultságuk 25%-áról. A nyugdíjrendszert érintő változások olyan, újszerű kérdéseket hoztak a felszínre, mint az öngondoskodás, a nem állam által biztosított nyugdíj, időskori egzisztenciális kockázat.

Az eredeti szabályozás szerint az átlépők 2000 végéig lehetőséget kaptak döntésük megváltoztatására, ami a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe való veszteség nélküli visszalépésre adott lehetőséget. A pályakezdők a választás lehetőségével nem élhettek, számukra a vegyes rendszer kötelező volt.

A szabályozás emellett garantálta, hogy hosszú távon a vegyes rendszer kizárólagossá váljon, mivel a magánpénztárt önállóan nem választó pályakezdőket a törvény kötelezően a területileg illetékes magánpénztárba irányította.

Az 1998-as parlamenti választásokat követően az új törvényhozás jelentős mértékben módosította az előző évben kodifikált nyugdíjrendszer intézményi szerkezetét és paramétereit, ami a magánpénztárak működését is jelentős mértékben érintette. Ennek keretében a vegyes rendszerből való visszalépés lehetőségét 2002 végéig meghosszabbították, emellett a 2000. évi költségvetés teljesítését elfogadó törvényben a pályakezdők magánpénztári kötelező beléptetése is eltörlésre került.

Ugyanitt a jogalkotó visszavonta a magánpénztárak tagjainak a normajáradéokra vonatkozó korábban biztosított garanciákat is. A 2002. évi parlamenti választásokat követően a pénztárszektor helyzetét ismételten kedvezően befolyásoló jogszabályi változásokról született döntés, melynek keretében a magánpénztári járulék két lépcsőben 6-ról 8%-ra emelkedett, a pályakezdők számára pedig ismételten kötelezővé tette a vegyes rendszerbe történő belépést.

A feltételrendszer alapján a magánnyugdíjpénztári belépés elsősorban a fiatalabb korosztályoknak volt előnyös. A hosszabb, több mint 15 éves biztosítási előzménnyel rendelkezők esetében már valószínűsíthető volt, hogy nem érdemes átlépniük. Esetükben a nyugdíjazás időpontjáig tartó felhalmozás nem alapoz meg a társadalombiztosítási nyugdíj 25 %-os csökkenését pótló ellátást.

Az 1998-99. évi átlépési folyamatok azonban nem igazolták az előzetes várakozásokat. Jelentős számban döntöttek a magánnyugdíjpénztári belépés mellett olyan személyek is, akik esetében a kalkulációk ezt a lépést nem alapozták meg. Ennek oka alapvetően a nyugdíjreform bevezetéséhez kapcsolódó egyoldalú tájékoztatás volt. Ez kizárólag az egyéni számlavezetés és az öröklés előnyeit hangsúlyozta és nem szólt a magánnyugdíjrendszerbe történő belépés kockázatairól.

1.2. A magyar államháztartási rendszert érintő hatások

A tőkefedezeti nyugdíjpillér kialakításának deklarált célja az volt, hogy hosszabb távon elősegítse a nyugdíjrendszer finanszírozhatóságát. A hosszútávú cél meghatározásakor azonban figyelembe kellett venni azt is, hogy a bevezetést követően még több évtizedig bevételkiesés keletkezik az állami nyugdíjpillérben. Az átlépett tagok jövedelme utáni járulék egy része már a magánnyugdíjpénztári számlájukra kerül, azonban az állami pillér kiadási kötelezettség változatlan marad. A többletköltség csak fokozatosan és igen hosszú idő, 5-6 évtized alatt szűnik meg. Ezt követően az alacsonyabb ellátásokból eredő kiadás-megtakarítás már kompenzálja a bevételkiesést.

Magyarországon az átlépők nagy száma miatt a bevételkiesés – a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer többletterhe – rövid idő alatt jelentős mértékben megnőtt. A taglétszám már az indulást követő második évben, 2000-ben elérte az összes biztosított létszám 50 %-át, és 2010-ig fokozatosan 60 % fölé emelkedett. A felosztó-kirovó nyugdíjpillér hiányának a kieső bevételből származó része fokozatosan növekszik, 2004. évre elérte a GDP 1 %-át, 2009. évre pedig már megközelítette a GDP 1,3 %-át.

A növekvő bevételkiesés következtében a nyugdíjreformot bevezető más országokhoz hasonlóan Magyarországon is kiemelt kérdéssé vált a kötelező tőkefedezeti pillér bevételeinek elszámolhatósága az államháztartási bevételek között. A nyugdíjreform miatt keletkező hiány ugyanis nem az állam „túlköltekezésének”, hanem éppen ellenkezőleg, a jövőbeni finanszírozhatóság érdekében megtett strukturális reformok következménye. Ezért kezdetben nem volt egyértelmű, hogy a nyugdíjreform hatását az államháztartási hiány meghatározásakor figyelembe kell-e venni.

1.3. A tőkefedezeti nyugdíjrendszer költségeinek elszámolása – az Európai Unió állásfoglalása

Az államháztartási elszámolás kérdésében az Európai Unió illetékes szerve, az Eurostat 2004. évben adott ki állásfoglalást. Ez valamennyi érintett ország gyakorlatára vonatkozóan meghatározta az államháztartási elszámolás során követendő módszertant.

Az állásfoglalás mind a magyar, mind más EU tagországok tekintetében egyértelművé tette, hogy az Európai Unió államháztartási számbavételi szabályai alapján a tőkefedezeti pillér bevétele nem tekinthető államháztartási bevételnek. Az állásfoglalásban foglaltakat három éves átmeneti időszakot követően 2007. évtől kezdődően valamennyi országnak kötelezően alkalmaznia kellett.

Az Európai Unió Tanácsa (ECOFIN) 2005. tavaszán döntött arról, hogy a túlzott deficit eljárás szempontjából milyen mértékben vehetők figyelembe a kötelező tőkefedezeti rendszer bevételei.

A döntés értelmében a 2005-2009. közötti időszakban a tőkefedezeti pillér bevétele folyamatosan csökkenő – 100, 80, 60, 40, illetve 20 %-os – mértékben államháztartási bevételeként vehetők figyelembe.

Ezzel a döntésével az Európai Unió lényegében 5 év haladékot adott a kötelező tőkefedezeti pillért bevezető országoknak arra, hogy az államháztartás struktúrájának kialakításakor a tőkefedezeti pillér hatását figyelembe vegyék. Érdemben azonban ez a döntés nem könnyítette meg az érintett országok helyzetét. A nyugdíjreformot alkalmazó országok gazdaságpolitikájuk megvalósításához a továbbiakra nézve is kisebb költségvetési mozgásteret kaptak, mint a nyugdíjrendszer strukturális átalakítását fel nem vállaló tagországok.

2. A világméretű tőkepiaci válság hatása, bizalomvesztés

A 2008-2009. évi tőkepiaci folyamatok következtében a magánnyugdíjpénztári megtakarítások rövid idő alatt nagymértékben veszítettek értékükből. A 2008. évi számlaegyenleg kézhezvételekor a pénztártagok a várt gyarapodás helyett azt láthatták, hogy előző évi megtakarításaik értéke átlagosan 20 %-kal csökkent. Bár az azt követő időszak folyamatai részben kompenzálták a veszteségeket, a 2008. évi folyamatok a pénztártagokat sokszerűen érték. Ez a gyakorlati tapasztalat ellentétes volt mindazzal, amit a magánnyugdíjrendszer előnyeiről, biztonságáról korábban hallhattak. A pénztártagok egyértelmű ígéretet a nyugdíj megállapításáig hátralévő időszakra sem kaphattak. A jövőbeni folyamatok tekintetében csak korlátozott garanciák adhatók a megtakarítások jövőbeni gyarapodására vonatkozóan.

Ez a folyamat nagymértékben visszavetette a magyarországi tőkefedezeti nyugdíjpillér iránti lakossági bizalmat. A pénztártagság jelentős részében kétely támadt azzal kapcsolatban, hogy a magánnyugdíjpénztári felhalmozási rendszer valóban hozzásegíti-e tagjait a biztonságos öregkor megteremtéséhez. A felhalmozott megtakarítás csökkenése és a lakossági bizalomvesztés ezzel egyidőben a kötelező tőkefedezeti pillért működtető más országokban is megfigyelhető volt.

Magyarországon a kedvezőtlen folyamatok a kétpilléres rendszer több belső ellentmondását is felszínre hozták. Így nyilvánvalóvá vált, hogy a magánnyugdíjpénztári tagság jelentős részének bizonyosan nem előnyös a pénztártagság. Nyugdíjazásuk idején megállapításra kerülő magánnyugdíjpénztári ellátásuk még a jövőbeni magas hozamok feltételezése esetében sem fogja tudni kompenzálni a társadalombiztosítási ellátásuk csökkenését. Bár 2009. évben a visszalépés lehetősége megnyitásra került, ez csak a legidősebb – az 52 éves életkort már betöltött – korosztályokra, a pénztártagság mindössze 4 %-ára vonatkozott. Nyilvánvalóvá vált az is, hogy a magánnyugdíjrendszer jelentős kockázatai nem egyeztethetők össze a kötelező pénztári belépéssel.

Felszínre hozta a válság azt is, hogy a magánnyugdíjrendszer működésének kockázatait szinte kizárólag a pénztártagok és – a költségvetési hiány finanszírozásával – az állam viselik. A magánnyugdíjrendszer működtetésére felhatalmazást kapott pénzügyi szféra az eredményességétől függetlenül – a pénztárak működtetése és a vagyonkezelési tevékenység révén – biztos bevételeket realizál.

Az OECD a 2009. évben készített tanulmányának¹ ismertetésekor² kifejezetten rossz példaként mutatta be a magyar magánnyugdíjrendszer magas költségszintjét. Ez az ismertetés arra is rámutatott, hogy a magas költségszint vesztesei a pénztártagok, akiknek az egyéni számláján

¹ Private Pension Outlook 2008, OECD 2009.

² A Magyarországra vonatkozó példát a http://www.oecd.org/document/60/0,3343,en_2649_34853_41770428_1_1_1_1,00.html internetes oldal tartalmazta. (2010. november 19-ei állapot.)

alacsonyabb összeg jóváírására kerül sor. A költségek csökkentése az elmúlt években megkezdődött ugyan, de a tapasztalatok szerint a pénzügyi szféra továbbra is indokolatlanul magas költséget realizál.

3. Kezdeményezés az Európai Unió felé

Az érintett országoknak tehát kettős problémával kellett szembenézni. A tőkefedezeti pillér miatt szűkülő költségvetési mozgástér mellett annak népszerűtlenné válásával is szembesülniük kellett. Mindez egyértelművé tette, hogy megfontoltabb keretek között indokolt a nyugdíjreform folytatása. A nyugdíjrendszer átalakítása a hosszútávú finanszírozhatóság megteremtése érdekében csak akkor vállalható fel, ha ez nem vezet hátrányosabb helyzethez.

Szükségessé válhat azonban a keretfeltételek átgondolása, amennyiben az átalakítási folyamat a pénztártagok egy részének ellátását veszélyezteti, vagy a költségvetési mozgástér indokolatlanul nagymértékben gátolja. A feltételeket úgy indokolt módosítani, hogy a tőkefedezeti rendszer valamennyi érintett szereplőnek – a rendszert működtető pénzügyi szféra mellett a lakosság és az államháztartás számára is – kézzelfogható előnyöket és elfogadható mértékű kockázatokat jelentsen.

Az Európai Unió érintett kilenc tagállamának gazdasági- és pénzügyminiszterei ezeket a dilemmákat érzékelve 2010. augusztusában közös levélben fordultak az Európai Unió vezetőihez. A levélben rámutattak arra, hogy a költségvetés hosszútávú fenntarthatóságát előtérbe helyező, a nyugdíjreformot megvalósító országok számára a Stabilitási és Növekedési Egyezményben foglalt megközelítés kedvezőtlen helyzetet teremt. Kezdeményezték az Egyezményben foglaltak módosítását annak érdekében, hogy ez a hátrányos megkülönböztetés szűnjön meg.

Az Európai Unió gazdasági és pénzügyekért felelős biztosa válaszában megértést mutatott a kezdeményezésben foglaltak iránt. Ugyanakkor leszögezte, hogy az Európai Unió hatályos szabályai nem teszik lehetővé, hogy a magánnyugdíjrendszerek bevételei államháztartási bevételeként kerüljenek elszámolásra. Az Európai Bizottság állásfoglalása pedig azt javasolta, hogy a magánnyugdíjrendszer bevezetéséből adódó többletköltségeket kizárólag akkor vegyék figyelembe, ha a túlzott deficit eljárás megállapítása ezen múlik.

4. Magyarország lépései a nyugdíjreform korrekciója érdekében

A kialakult helyzetben Magyarország lépéskényszerbe került. Hazánk többször és egyértelműen kinyilvánította, kiemelt célnak tekinti, hogy a költségvetési egyensúlyi mutatói összhangban legyenek az Európai Unió tagországaiból eredő kötelezettségekkel. A 2010. évi költségvetési folyamatokat áttekintve és a 2011. évi költségvetési mozgástér kialakításakor azonban egyértelművé vált, hogy a szűk költségvetési mozgástér akadályozza ezek betartását. Veszélybe került azoknak az intézkedéseknek a megtétele is, amelyek elengedhetetlenül szükségesek Magyarország növekedési pályára állításához. A magánnyugdíjpénztári rendszerben is bizonytalanságot okozott a jövőre vonatkozó intézkedésekkel kapcsolatos várakozás.

5. A hárompilléres nyugdíjrendszer átalakításának törvénykezési változásai (2010-2012.)

5.1. A nyugdíjreform megfontoltabb keretek között történő folytatása érdekében a Magyar Köztársaság Kormánya 2010. október folyamán több lépés megtételét kezdeményezte, melyeket az Országgyűlés elfogadott. A legfontosabb intézkedéseket a **nyugdíjpénztár-választás szabadságáról szóló 2010. évi C. törvény** 2010. november 3. napjától hatályos szabályai tartalmazzák, melyek közül a legfontosabbak a következők.

- Megszűnt a pályakezdők kötelező magánnyugdíjpénztári tagsága. A 30 év alatti biztosítottaknak, továbbá a 30 évnél idősebbek közül a Magyarországon első ízben biztosítási jogviszonyt létesítő személyeknek továbbra is lehetőségük van pénztártagság létesítésére.
- Valamennyi magánnyugdíjpénztári tag számára megnyílt a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépés lehetősége. Ez a lépés esélyt biztosított az önkéntesen pénztártaggá vált személyeknek korábbi döntésük ismételt átgondolására. Ezt az új feltételek mellett már teljeskörű tájékozottság birtokában tehetők meg. Az átlépés lehetőségéről korrekt, az előnyöket és a kockázatokat bemutató tájékoztatást kaptak, és döntésük meghozatalakor mérlegelheték a magánnyugdíjrendszer működésével kapcsolatos tapasztalataikat is. A korábbi szabályok szerint törvény erejénél fogva pénztártagságot létesített személyeknek is lehetőség nyílik a teljes társadalombiztosítási nyugdíjrendszer választására.
- A magánnyugdíjpénztári tagok jövedelme után fizetendő 8 %-os tagdíj 2010. november 1-je és 2011. december 31. között nyugdíjárulék formájában került elszámolásra. Így ez az összeg a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer bevételeit gyarapította. A lépés tartalmilag megegyezik az Észtországban 2009. június 1. és 2010. december 31. között alkalmazott válságkezelő intézkedéssel. A változás nem érintette hátrányosan a magánnyugdíjpénztári tagokat. Akik a visszalépés mellett döntöttek, azokat a társadalombiztosítási nyugellátás megállapításakor úgy kezelik, mintha nem is létesítettek volna pénztártagságot. A magánnyugdíjpénztári tagság fenntartását választók esetében is a jövőbeni nyugellátás megállapításakor veszik figyelembe ezt az időszakot. Ellátásukat tehát annak figyelembevételével kalkulálják, hogy jövedelmük után 14 hónapon keresztül a nyugdíjbiztosítási járulékuk nemcsak háromnegyed része, hanem teljes összege a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe került. Így veszteség egy pénztártagot sem ért.

Mind a magánnyugdíjpénztári tagok visszalépése, mind pedig a magánnyugdíjpénztári tagdíj 14 hónapon keresztül átírányítása többletbevételhez segítette a társadalombiztosítási nyugdíjrendszert. Ez részben rövidtávú, részben pedig hosszabbtávú többletforrást jelentett. Ez egyfelől a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer növekvő hiányát mérsékelte, másfelől pedig az államadósság csökkentésére fordítódott. A kibővült költségvetési mozgástér lehetővé tette a gazdasági növekedés elindulásához, a magyar gazdaság stabil alapokra állításához szükséges intézkedések megtételét.

5.2. A Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alapról, és a szabad nyugdíjpénztár-választás lebonyolításával összefüggő egyes törvénymódosításokról szóló 2010. évi CLIV. törvény 2010. december 22-étől hatályos szabályai 2011. január 31-ig megteremtették - akár pályakezdőként, akár önkéntes döntés alapján váltak taggá – a lehetőséget, hogy a pénztártagok rendelkezzenek arról, hogy számlájuk vezetését a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer vegye át.

A visszalépés lehetősége fennállt azon személyek esetében is, akik 2011. február 1-jét megelőzően vonulnak nyugdíjba és magánnyugdíjpénztári tagságukra tekintettel részesülnek saját jogú nyugellátásban.

A törvény alapján a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépő, korábbi magánnyugdíjpénztári tagok hozzájuthattak nyugdíjcélú megtakarításuk reálhozamához, vagy rendelkezhetek annak önkéntes nyugdíjbiztosító-pénztárba, vagy társadalombiztosítási nyugdíjrendszerben létrehozandó egyéni számlára történő átutalásáról. Azon magánnyugdíjpénztári tagok, akiknek reálhozama negatív, úgy léptek vissza az állami, munkafedezeti pillérbe, mintha ki sem léptek volna onnan, azaz nyugdíjcélú befizetésük inflációval növelt összege teljes mértékben jóváírásra került.

A törvény megteremtette a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerben az egyéni számlanyilvántartás jogszabályi háttérét. A szabályok részletesen meghatározták a nyugdíjrendszerváltás módját: azon magánnyugdíjpénztári tagoknak kellett nyilatkozatot tenniük, akik meg szeretnék volna tartani magánnyugdíjpénztári tagsági jogviszonyukat.

A törvény egyik leghangsúlyosabb eleme az volt, hogy aki nem lépett vissza a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe, az 2011. december 31-ét követően is teljesítenie kellett kötelező magánnyugdíjpénztári befizetését (a teljes munkavállalói, azaz 10 %-pontos mértékben) magánnyugdíjpénztárába. Ettől a dátumtól kezdődően azonban a tervek szerint nem lett volna jogosult a társadalombiztosítási pillérből nyugdíjellátásra, azaz mintegy „kiszereződött” volna az állami társadalombiztosítás rendszeréből (ezzel szerzett jogai természetesen nem sérültek volna, azaz eddig az időpontig megszerzett társadalombiztosítási ellátási jogosultsága megmaradt).

Fontos eleme a törvénynek, hogy a magán-nyugdíjpénztári tagdíjak átutalásának 14 hónapra történő felfüggesztését kompenzáló szabályt állapított meg: erre az időszakra a nyugdíjjáradék teljes egészében az állami pillérből került megállapításra.

A nyugdíjpénztár-választás szabadságának megteremtése lehetővé tette a pénztártagok teljes köre számára a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépést. A magánnyugdíjpénztárakból a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépéssel kapcsolatos egyes pénzügyi kérdésekkel, a felállításra kerülő pénzügyi alap döntéshozatali rendjével, a vagyon kezelésével és felhasználásával kapcsolatos ügyekkel a törvény a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alapot bízta meg. Az Alap eszközei nem vonhatók el, azok kizárólag törvényben meghatározott célokra használhatók fel, azaz csak a költségvetési törvényben meghatározott mértékig, az ott meghatározott előirányzat javára történő befizetésre illetve az államadósság csökkentésére fordítható. Az Alap legfőbb döntéshozó szerve az Alap Irányító Testülete, az Alap portfoliójába tartozó vagyon kezelésére kijelölt szerv az Államadósságkezelő Központ Zrt., működését és gazdálkodását az Állami Számvevőszék ellenőrzi.

A változások az önkéntes kölcsönös nyugdíjbiztosító pénztárak működésének kereteit nem érintették, sőt összhangban a kormányzati szándékokkal, adókedvezménnyel ösztönözte az önkéntes kölcsönös nyugdíjbiztosító pénztárakba történő reálhozam és tagdíj-kiegészítés átutalását.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe mintegy 3 millió fő lépett vissza, a visszalépések kapcsán az ONYF küldött teljes körű tájékoztatást a tagoknak. Az erre vonatkozó levelet és a visszalépés utáni helyzetet elemző táblázatot a *2. számú melléklet* tartalmazza.

5.3. Jogszabályi háttér és rendszerbeli változások 2012. január 1-jétől:

a) A nyugdíjreform végrehajtásának koncepcionális irányairól és a szabad nyugdíjpénztár-választással összefüggő feladatokról szóló a **1281/2010. (XII. 15.) Korm. határozatban foglaltak alapján:**

„1. A Kormány megtárgyalta a nyugdíjreform végrehajtásának koncepcionális kérdéseit, áttekintette a szabad nyugdíjpénztár-választással összefüggő feladatokat és egyetért a nyugdíjrendszer olyan átalakításával, amely

a) a rövid-, közép- és hosszú távú finanszírozhatóság megteremtése érdekében a hárompilléres rendszerből visszatér az Európai Unió 18 országa által működtetett munkafedezeti (szolidaritási) és önkéntes tőkefedezeti alapú kétpilléres rendszerbe;

b) az állami pillér mellett fenntartja és erősíti az önkéntes befizetésen alapuló önkéntes kölcsönös nyugdíjbiztosító pénztárakat;

c) tehermentesíti a Nyugdíjbiztosítási Alapot a nem-nyugdíj, hanem szociális alapú kifizetésektől és azokat a központi költségvetés keretei között kezeli;

d) törvényben rögzített módon biztosítja, hogy nyugdíjat csak a nyugdíj céljára befizetett összegekből lehet finanszírozni, a költségvetés egyéb bevételei terhére nyugdíj nem fizethető, egyúttal a társadalombiztosítási nyugdíjalapba befizetett járulékokat kizárólag nyugdíj kifizetésekre lehet fordítani;

e) a reform költségét az állami és a fél-állami pillérek egyesítéséből finanszírozza azzal, hogy egyéb költségvetési forrás erre a célra nem használható fel.”

b) Magyarország Alaptörvényének 2012. január 1-jétől hatályos XIX. Cikk (4) bekezdése kimondja:

„(4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes **állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével** segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.”

A 2011. elején lezajlott visszalépések után mintegy **100 000 tag maradt a magánnyugdíjpénztárakban, mintegy 250 milliárdos vagyontőmeggel.**

A 2012. január 1-jétől hatályos Alaptörvény, valamint a stabilitási törvény alapján a magánnyugdíjpénztárak nem képezik részét többé a kötelező nyugdíjrendszernek.

A 2012. január 1-jén hatályos, **a Magyarország Gazdasági Stabilitásáról szóló 2011. CXCV. törvény** 42. §-a pedig rögzíti, hogy a jövőben természetes személy nyugellátás fedezetére, törvényi kötelezettség alapján fizetett járuléka (10%) kizárólag a Nyugdíjbiztosítási Alapot illeti meg.

Ez a rendelkezés új helyzetet teremtett a nyugdíjrendszerben.

A „kiszereződés”-re vonatkozó szabály eltörlésre került, így az általános szabályokból következik, hogy a magánnyugdíjpénztári tagok 2012. január 1-jét követően a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerben lévő várományosokkal megegyező módon (100%) szereznek jogosultságot (a konkrét számítási szabályok ugyanakkor még pontosításra szorulnak). A maradék tagok a 2011. december 31-ét megelőző időszakokra pedig 75%-os nyugdíjvárományt szereztek, amely a tagdíj 14 hónapos átírányítása kapcsán biztosított kompenzáció miatt mintegy 76 %-ra emelkedik.

A tavaly évi jogszabály-módosításnak köszönhetően a visszalépés lehetősége ismét megnyílt a magánnyugdíjpénztári tagok részére, amelynek határideje 2012. március 31-e volt. A visszalépésre vonatkozó részletszabályok jórészt megegyeztek a 2011-es visszalépésre vonatkozó szabályozással (a köztehermentesség is biztosításra került).

Nem hivatalos adatok alapján a magánnyugdíjpénztári tagok 25,03 százaléka lépett vissza az állami társadalombiztosítási rendszerbe –, így a taglétszám az április 5-i „hózzávetőlegesen véglegesnek” mondható adatok szerint a december végi 99 513 főről 74 606 csökkent.

A magánnyugdíjpénztárakra vonatkozó további kérdések jelenleg a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerre vonatkozó szabályozási kérdésekkel együtt napirenden vannak.

Budapest, 2012. április „ ”.

Üdvözlettel:

Dr. Matolcsy György
miniszter

Látta: dr. Naszvadi György államtitkár
Banai Péter Benő helyettes államtitkár
Tóbiás Tamás főosztályvezető

Készítette: dr. Tóth Melinda vezető tanácsos
dr. Román Zsuzsanna szakmai tanácsadó